Ч. 195. Львів, вторник дня 13. вереска (31. серпня) 1910. Річник XIV.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
за цїлий рік . . 20 кор.
на пів року . . 10 кор.
за чверть року 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублїв; з висилкою двічи в тижни $5^{1}/_{2}$ доляра, або 10 рублїв; з висилкою що суботи $4^{1}/_{2}$ доляра, або 9 рублїв.
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу мь вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім недїль і руских сьвят о 5 1/2 год. по полудни.
Редакция, **адмінїстрация** і експедиция »Руслана« при ул. **Оссолїньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на поперед е застережене.
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Телефон Редакциї ч. 1484. — Конто почт. щадницї ч. 98.704.

Наради ширшого „Народного Комітету“ над політичним положенєм.

(✕) Три роки минуло вже з горою з того часу, як в народнім парляменті справами руского народу займає ся укр. руский клюб. Політичне положенє в Австриї стало взагалі вельми непевними і всї парляментарні та політичні сторонництва збирали ся від часу до часу на наради, щоби обговорити сучасне положенє і приготовити ся на всякі можливости, до яких між иншими треба зачислити також розвязанє державної ради.

Нема найменшого сумніву, що й політичне положенє руского народу стало вельми невідрадне а головне представництво руского народу, укр. руский клюб, не таїть сего вже перед суспільностю, яка й сама вже се добре бачить, що не повело ся єму осягнути зовсїм тих успіхів і таких придбань, які вперед і по виборчім одушевленю обіцювали посольскі кандидати а сподївали ся осягнути нововибрані посли. Посеред руской суспільности почали ся отже проявляти познаки невдоволеня, недовіря і зневіри в дотеперішню політику руских послів і задля того „Народний Комітет“ вважав потрібним скликати т. зв. „ширший“ зїзд, щоби обговорити політичне положенє і з огляду на недалеку сесию соймову і з огляду на парляментарне положенє.

Коротку вістку подали ми вже в новинках а тепер додамо ще деякі замітки. Звіт з нарад „ширшого Народного Комітету“ поданий в офіцияльнім орґані „Дїлї“ в трох числах, а всеж таки про деякі промови звучить він доволі ляконічно. Однак, мимо того можна і в тім з великою здержаностю і обережностю уложеним звіті дочитати ся, що учасники зїзду не були одушевлені вислідами дотеперішньої політики укр. руского клюбу і що в часї нарад висловлювано доволі деякі докори народним провідникам та нераз доходило там і до горячої перепалки.

Вже сама замітка про число учасників, що зїхало ся „на наради *близко сотки* людий“, вказує що значно охолонуло давнїйше одушевленє, коли в пригідну і погідну пору, по жнивних роботах явило ся так незначне число учасників. Замітно також, що парляментарні провідники, котрі перше добачали найуспішнїйший спосіб до осягненя своїх домагань від правительства в найкрайнїйшій опозициї і в обструкциї і думали, що тим способом заженуть правительство в безвихідне положенє та всюди і по вічах і по часописях голосили обструкцию найуспішнїйшим способом до побориваня правительства, а обструкцию підчас останньої соймової сесиї прославили яко великий триюмф руского клюбу, тепер зовсїм змінили сей погляд.

Сам голова клюбу і Народного Комітету др. Кость Левицкий в звіті про політичне положенє зазначив, що обструкция стратила те значінє, яке мала давнїйше і що „найбільша обструкция „Слав. Унії“ з грудня (котрій своєю дорогою пособляли і рускі посли), змірююча до того, щоби звалити бар Бінерта, своєї *цїли не осягнула, а тілько довела до скріпленя правительства*“. Також пос. *Петрицкий* признав, що она *стала ся навіть піддержкою правительства*.

Отже се стає найкрасшим доказом, що укр. руский клюб що до тактики своєї парляментарної зовсім перечислив ся і замісць повалити правительство, як сего сподївав ся, причинив ся до зовсім противного висліду — *до єго скріпленя*.

Що укр. руский клюб не мав ніякої піддержки з боку инших парляментарних сторонництв, що зовсім стояв відокремленим, без союзників, і задля того також не міг осягнути бажаних вислідів, про се справді не читаємо нічого в звіті орґану »Нар. Комітету«, але всеж таки находимо слїд, що були там на нарадах висловлені домаганя, щоби укр. руский клюб подбав про союзників. Іменно о. *Бачиньский* з Річиць „зазначивши потребу шуканя союзників для поясненя політичних успіхів і узглядивши обставину, що нашими союзниками в парляменті представники других народів ізза національних ворожнеч не стануть так скоро, радив *користати з політичної констеляциї, колиб она могла центральне правительство зробити нашим союзником*. Нарід політично зрілий, зрозуміє таку тактику“.

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірляндського пароха.

Переклав *Володимир Держирука.*

(Конець).

Беру до рук муцету. Була легка, гарна, пушиста. Цїлу рокету можна було сховати в жмени, з так делїкатних зроблена була коронок.

Зітхнув я і зложив все назад до пуделка. Треба було остаточно рішити ся і я рішив ся.

В сій хвили увійшла Ганна і одним поглядом оцїнила ситуацию

— Прецїнь дістали отець парох се, що по справедливости вже давно належало ся.

— Так, одержав. А вам як се подобаєть ся?

— Вже була крайна пора. Мій Боже, які се гарні річи!

— Ганно, — промовив я — не маєте часом трохи камфори, або лявенди?

Глянула на мене недовірчиво.

— Маю — одвітила. — А на що? Чи отець парох не будуть сего носити?

— Все те є за гарне для сїльского пароха, треба отже сї річи сховати старанно.

Після тих слів взяв я капелюх і пішов до Аліциї.

Росказав я їй все про принятє, приготованє для о. Летбі, а вкінци сказав:

— Епископ бажає, щоби я змінив призвище.

— Чейже отець добродій сего не зроблять! — закликала перелякана.

— Ні, та Його Ексцеленція осудили, що досить вже довго звали мене простими словами: „дїд Дан“, бажає отже, щоби мене від тепер звали: „Всесьвітлїйший Отець Крилошанин Ганраган“.

— То се так, колиб отець добродій виїжджали до чужих країв.

— Гадаєш, що людям подобаєть ся се відзначенє?

— Ні, ніколи! — закликала, киваючи головою. — Для нас ви завсїгди останете, отче парох „отцем, дїдусем Даном“.

І так станеть ся! — одвітив я.

Коли я вернув домів, ще перед обідом написав два листи: один до добрих монахинь, в якім я дякував за їх ласкавість і щедрість, другий до епископа, також з сердечною подякою та відмовою принятя крилошаньства. Відмову оснував я на тім, що я був вже за старий впрочім — detur digniori.

Опісля вложив камерору і лявенду до пуделка з муцетою, рокетою і колпаком і написав на аркуши паперу:

„Високопреподобному Отцю Совітникови Едвардови Летбі позамогильний дар від старого його приятеля і пароха, Всечесного Даниїла Ганрагана, званого звичайними сердечними словами: „дїдусем Даном“.

Коли я написав повисші слова, віджила в менї давна привичка даваня наук наводженя цитатів. Хотїв я конче якимсь реченєм закінчити сю присьвяту.

Перешукую отже всїх моїх кляснків. Найшов в них, що правда, чимало висловів мудрих і влучних та жадне з них не припало менї до вподоби. Вже хотїв я кинути все знеохочений, коли нараз взяв я до рук одну книжку і побачив в ній строфу зачеркнену червоним олївцем.

— *Єурека!* — закликав я, прочитавши...

І ось — що написав я під присьвятою:

„Amico, io vivendo cercava conforto
Nel monte Parnasso;
Tu meglio consigliato, cercalo
Nel Calvario.“ *)

Завіщанє зложив я у складах коронки, завязав старанно пуделко, старанно зложив його на бік а коли нерушений обід забрано зі стола, скрутив я лямпу і сїв — Бог один знає, як самітний — у моїм фотелю, та надслухував так, як перед дванайцятьма місяцями, чи і почую тупоту кінських копит, ковтаня до дверий і голосу привитаня, який звістив менї, що приїхав

Мій новий сотрудник.

---

*) „Друже, в житю я виглядав підмоги
З гори Парнасу;
По лїпшій пораді, шукай його, друже,
На Кальварії.“

Пр. пер.

З короткого змісту сеї промови видно, що о. Бий не тільки виказував неко:исні наслідки такого відокремленя укр. руского клюбу і дораджував подбати про союзників, але ся промова вказує на домаганє зовсїм рішучої зміни дотеперішньої політики. Бесїдник домагає ся, щоби клюб використав політичну констеляцию, колиб она могла центральне правительство зробити нашим союзником. Що се значить? Переложивши се на виразнїйші і лекше зрозумілі вислови, значить се, що о. Б-ий домагав ся, щоби укр. руский клюб використав парляментарне положенє і старав ся війти до парляментарної більшости, на якій опирає ся правительство. Як відомо, ся парлямента на більшість останними часами змалїла і стала хиткою і непевною, так що правительство приневолене оглядати ся на безпечнїйшу і скріплену більшість, а до такої більшости міг би укр. руский клюб достарчити потрібного числа голосів. Ось таку еретичну гадку висловив о. Б-ий, на котру ми нераз вказували, але наші полїтичні загорільцї дневникарскі приймали се з глузуванєм. Нинї каже о. Бачиньский „нарід політично зрілий зрозуміє таку тактику". Се вельми важкі слова!

Що такий голос відозвав ся з домаганєм рішучої зміни тактики, то стає доказом невдоволеня з безуспішности і безплодности дотеперішньої політики. І не можна сему зовсїм дивувати ся після тих добутків, які виказав звітник на зборах Ш. Нар. Комітету. Обструкция не тільки не повалила, але ще скріпила правительство, отже ся найострійша тактика, до якої у нас все накликувано і за якою ще й на сих зборах обізвав ся селянин Ткачук з Коломийщини, показала ся зовсім нездалим оружєм, яке не довело нашого клюбу до бажаної мети. В справі роздїлу хлїборобских підмог також зроблено лише надію, що »Сїльский Господар« має бути покликаний до участи в нарадах над їх роздїлом. Справа укр. руск. унїверситету бар. Бінерт уважає актуальною, перерваною хвилево, але висловив бажанє, щоби на львівскім унїверситетї був спокій. Значить і тут ся найострійша боротьба показує ся безуспішною і шкідною і лише скріплює становище всепольских противників укр. руского унїверситету. Безуспішність що до осягненя руских середних шкіл викликала змаганє до закладаня приватних ґімназий, що вкладає на нарід великі жертви а випускає правительство з єго обовязку. Що до ради кравої культури і виборчої соймової реформи остає лише надія на правительство, а то правительство з безсильною опозициєю не числить ся,як показала дотеперішня безплодність політики, отже з огляду на се, що боротьба веде ся на два фронти проти Поляків і проти москвофілів, заявив звітник на зборах Ш. Нар. Комітету „треба конечно переводити орґанїзацию з долини. Лише від роботи в долинї серед мас в краю, а не від переговорів з правительством зависять успіхи нашої політики".

На зборах відозвали ся докори про брак доброї орґанїзациї і слабу роботу інтелїґенциї, так що п. Корнеля був приневолений виступити в обороні, а о. Бачиньский зазначив, що сему недомаганю орґанїзациї можна би зарадити, колиб утворено посаду кравого політичного інспектора, але на переponi тому стоїть недостача фондів (є отже надія на нову посаду).

Підносили ся голоси невдоволеня з односторонности політики, а як звіщають польскі дневники (іменно Dziennik polski має доброго інформатора в народно-демократичнім таборі, бо зараз на другий день подав докладний звіт з довірочних нарад — коли тимчасом „Дїло" сю справу промовчало) якийсь учитель народний виступив з докорами проти укр. руск. клюбу. „Ви займаєте ся лише унїверситетскою справою, котрої чепилисте ся, а про инші справи не дбаєте, мав говорити сей учитель. Нарід бідний і голодний, нужда гнете єго і наслїдком того виходить до Америки, та загибає там, а ви унїверситетови жертвуєте найжизненнїйші економічні і культурні справи народу, бо вам в голові не сумлїнна праця а дешеві фрази і осягненє популярности. У Віднї заступаєте не справи народу тілько свої а вимагаєте безнастанно жертв".

На скілько вірний сей случай, не можемо впевняти, але вельми імовірно, що такий голос невдоволеня відозвав ся, а до того здогаду управнює не тільки промова о. Бачиньского з Ріпчиць, але й п. Пісецкий нарікав на брак акциї укр. руск клюбу в міністерстві торговлї, а п. Витвицкий домагав ся, щоби в будучині ставити на дневнім порядку нарад актуальні для селян справи н. пр. відводненє селян.

Не можна зовсїм дивувати ся, що такі голоси відзивають ся, бо й вигляди в справі унїверситету на основі промов обидвох послів-професорів вельми мрачні і непевні. Звітник др. Колесса зазначив, що: „утворенє катедр цивільної процедури і римского права є лише питанєм часу (але не знати якого?), та що клюб пригадує справу правительству меморияламн.

Др. Колесса заявив, що: „один з них уложений Укр. клюбом в порозуміню з проф. Горбачевским предкладає плян креованя українського унїверситету. Після нього вступаючі українські катедри мали би творити окреме автономне унїверситетске тїло. (Замітно, що такого усуненя (виділеня) руских катедр бажають горячо всепольскі професори — як кажуть — żeby pozbyć się tego balastu — а відтак висувають домаганє, що укр. руский унїверситет мав би бути в Коломиї, або, де инде, лише не у Львові, бо се польске місто — Ред. Русл.!) Зваживши, що та автономна ґрупа не мала би права покликувати нові сили, в меморияли поставлено домаганє ще перед вилученєм українських катедр утворити нові катедри, вичислені в мемориялї, які вже тепер можуть бути креовані і обсаджені. Сей меморият вручено міністрови просьвіти і президентови міністрів. Дальше говорив др. Колесса: „Наше внесенє в справі українського унїверситету передано до шкільної комісиї парляменту, бо ніхто против нього не запротестував. Оно стоїть на першім місци нарад комісиї".

Се однак на нашу думку є, як Німець висловлює, ся »ein magerer Trost« бо маємо докази, що й инші подібні важні справи в комісиї шкільній не тільки стояли на першім місци, але були обговорювані безнастанно на єї засїданях, як н. пр. справа службової праґматики для учителів і з того нічого не вийшло.

Так само непевні є дальші виводи в унїверситетскій справі д-ра Колесси:

„Бажаючи довести справу до порішеня Український клюб домагав ся, щоби забезпечити найвисшим розпорядком утворенє українського унїверситету у Львові. Ся наша пропозиция остаточно розбила акцию Поляків за признанєм польского характеру львівского унїверситету. Безпосередно по тім прийшло до кровавих подій в львівскім унїверситетї. По них Український клюб не занехав справи, а робив заходи в міністерстві просьвіти о вставленє в буджет кільканайцятьтисячного фонду на наукове образованє нашої молодежи.

Порішенє унїверситетскої справи в високім степени зависить від становища кравого правительства. Воно залежне від нашої тактики, яка зглядом правительства повинна бути найбільше опозицийна, бо доперва тодї, коли би удало ся до іменованя намісником не Поляка, буде можлива зміна."

Чуємо і читаємо тут все лише о заходах, але не довідаємо ся нїчого, які вислїди тих заходів, які вигляди на їх здійсненє, так само, як і запевненє д-ра Днїстряньского, „що справа унїверситету є в цїлім значіню слова актуальною і є тепер на дорозі до здійсненя нашого домаганя одержати власний унїверситет, що справа нашого унїверситету стоїть лїпше, як справа італїйского факультету" не можна приймати яко щось реального. Протягом трох років парляментарної дїяльности могли отже обидва згадані посли впевнити ся о правдивости наших слів, висказаних в своїм часї на їх адресу: що жадати а осягнути — се велика ріжниця.

Заснованє передовсїм фільософічного виділу руского показує ся пекучою справою, але тут треба також з нашого боку достарчити потрібних доцентів, передовсїм для клясичної фільольоґії, математики і фізики, як ми се в окремій статї виказали, а тимчасом доценти такі не зголошують ся до габілїтациї.

На Нар. Комітетї відозвав ся також в розправі над приватними рускими школами поважний голос остороги проти покванної і необдуманої основно дїяльности в тім напрямі о. шамбеляна Городецкого, котрий великі заслуги положив около Рогатиньс ої ґімназиї і промовляв на основі свого досьвіду.

О. шамбелян Городецкий „перестерігав перед надто поспішним закладанєм приватних шкіл. Чотири, зглядно пять ґімназий вистарчають, щоб правительство пізнало наше становище, а більша скількість може перевисшити нашу фінансову спроможність, хоч безперечно середних шкіл треба нам як найбільше".

А також др. В. Охримович зазначив: „Президия Шк. Союза є думки, що треба закладати як найбільше середних шкіл, одначе значне число членів є противної думки. Не належить резиґнувати з шкіл, удержуваних державою. Також треба зважити, що в разї упадку хочби одної приватної ґімназиї шкода була би значно більша, як пожиток з кількох шкіл. Також треба памятати, щоби акция за приватними середними школами не вичерпувала для себе цїлої нашої полїтики і дїяльности, яка через те легко може стати односторонною".

Після тих нарад ухвалено резолюциї, котрі є стереотиповим повторенєм кождочасних давнїйших, з висловом довіря послам з зазначенєм, що політичне положенє в Галичинї не полїпшило ся і з візванєм до як найбільше рішучої боротьби з правительством, о безпроволочне заснованє окремого укр. унїверситету у Львові, о відшкодованє для рільників за торгові договори, о загальне право виборче до сойму, о подїл ради культи кр. на руску і польску секцию, о заснованє належного числа руских ґімназий і реальних шкіл, о заснованє відповідного числа приватних шкіл і зібранє відповідних фондів.

Папский леґат на евхаристичнім конґресї в Монреаль Кардинал Вінкентий Ванутеллї в Квебеку.

L'Univers з 4. вересня пише: Кардинал Вінкентий Ванутелї, леґат Єго Сьвятости Пія X. прибув до Кребеку. Принятє леґата було дуже одушевлене. Улицї були пристроєні хоругвами. При звуках звонів по усїх церквах поступав кардинал серед множества народу, що хотїв показати своє незмінне привязанє до віри своїх отців.

Кардинала повитав найперше урядово в Father-Point, де він висїв із корабля Empress-of Ireland, представник канадийского правительства. На надбережній улицї du Roy, зачали військові музики, коли тілько кардинал появив ся, грати папский имн, а в тім часї дано на привіт 20 арматних вистрілів.

По сім повитав леґата архіепископ Квебеку Mgr. Бежен.

Компанії папских канадийских жуавів, що були колись, разом з Французами, геройскими добровольцями Папи, творили почетну сторожу кардинала при участи клиру і запрошених гостий. Всї разом удали ся до базилїки.

На цілій дорозї були уставлені шкільні діти, котрі співали піснї і кидали під ноги цьвіти. Коло памятника Шамплен задержує ся похід а леґат відбирає адреси від архіепископа і посадника міста, котрим відповідає в француским язицї запевняючи о любови сьв. Отця до канадийского краю, так нового вправдї а так богатого в плоди, краю, що дає начальникови Церкви так великі докази свого щирого привязаня.

Вкінци приходить похід, посеред одушевленя зростаючого між товпою, що уставила ся по пристроєних улицях до базилїки, де відбувають ся церковні церемонії приписані при принятю леґата a latere. По уділеню благословеня сьв. Тайнами, уділив папского благословеня Єго Еміненция Кардинал.

Єго Еміненция взяв участь в антиалькогольнім конґресі, почім удав ся до архіепископскої палати, де відбув ся офіцияльний обід.

З Квебеку удав ся Кардинал з своїм окруженєм специяльним поїздом до Монтреаль.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

Мінїстер предсїдник бар. Бінерт веде в дальшім тягу переговори з проводирами сторонництв. І так 9. с. м. переговорював він з головою німецкого вільнодумного аґрарного сторонництва в Чехах, послом Кріцнером і з членом президиї німецко ческого соймового клюбу, послом Пахером. Пос. Кріцнер заявив бар. Бінертови, що буде промовляв у своїх політичних сторонників за участию в конференциях, але заявив виразно, що урухомленє ческого сойму можливе буде лише тоді, коли буде переведена мінїмальна проґрама, установлена німецкими сторонництвами Чех.

Послови Пахерови заявив бар. Бінерт, що на праских конференциях, які почнуть ся 19. с. м., буде підняте діяльности ческого сойму трактоване яко справа для себе без ніякої звязи з парляментарним положенєм. Але розуміє ся само собою, що вислїд праских конференций буде мати сильний вплив на вислїд в парляменті. Пос. Пахер відповів, що також сим разом питанє про запоруку буде стояти на першім плянї. По німецкій сторонї панує велике недовірє до Чехів і тому треба буде як передтим домагати ся запоруки для полагодженя народно-політичних предлог і внесень перед всякими иншими соймовими нарадами.

На згадку пос. Пахера про наради обох ґруп великих власників замітив мінїстер-предсїдник, що сї наради займали ся основно народно-політичними предлогами, що они одначе, скільки єму відомо, ще не покінчені. На разї не має він ще, здаєть ся, на думцї розвязаня сойму. Він заявив навіть, що можна надїяти ся поліпшеня одиноко з веденя переговорів. На засїданю ческого краєвого видїлу в Празї не було ніякої згадки про політичні конференциї у Відни. Краєвий маршалок кн. Льобковіц виїхав сейчас до Відня, щоби переспраляти знов з бар. Бінертом. На внесенє маршалка приготовлено 25 німецких і тількож ческих запросин на конференциї. Учасники конференций будуть мали лише повновласть до нарад і будуть мусїли евентуальні вислїди нарад предложити до остаточної ухвали повним зборам. Пісня сего будуть скликані нові конференциї.

Засїданє президиї німецких соймових послів відбуде ся 12. с. м. „Union“ доносить, скличе невдовзї член палати панів др. Скарда зединенє ческих послів. Президия німецкого соймового клюбу, зложена з послів Епінґера, Кріцнера, Леґлера, Пахера і Ролера має нарадити ся в справі обісланя конференций. Крім маршалка і віцемаршалка має ще бути з німецкої і ческої сторони по 10 учасників, з чого по двох припаде на вірноконституцийну і консервативну велику власність. Німецкі учасники заявляють, що їх обовязує остання постанова соймового зединеня на засїданях з лютого с. р. Тодї рішено, щоби оба податкові питаня, над якими домагали ся Чехи нарад, а іменно що до дарованя особисто-доходового податку від розложених належитостий і що до накладу податку за краєве пиво, нараджувати ся в соймі не скорше і не видавати ніяких ухвал, доки також комісия для народно-політичних предлог і внесень не виготовить свого звіту. Тодї розбили ся засїданя з сеї причини, що Чехи відкинули се iunctim.

Заграниця.

Іспаньский мінїстер-предсїдник Каналєхас заявив мадритскому дописувателеви Matin-a ось що: Плян загального повстаня розбив ся зовсїм. Тепер твердять, що проводир социялїстів Павльо Іґлєзийос, який вернув з Копенгаґи, одержав за границею припорученє, на ново урядити загальний страйк. Я сему не вірю, бо нема ніякої основи приспорювати трудности правительству, яке найновійші робітничі непорозуміня полагодило без проливу крови, а в жовтни предложить кортезам закон для охорони робітничої кляси. Мінїстерия бажає заняти ся вперід „клерикальним“ і суспільним питанєм. Всї єго предлоги будуть переняті чесним поступовим духом. Я не предвиджую анї африканьского, анї жадного иншого конфлїкту та певний я, що більшість кортезів поможе менї, викінчити моє дїло.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** *Вівторок*: руско-кат.: Рожд. пояс. П. Д.; римо-кат.: Тобяша. — *В середу*: руско-кат.: Симеона; римо кат.: Підвисшенє сьв. креста.

— **Підкомітет виборчої соймової реформи** радив в суботу в присутности 15 членів. В дискусиї відкинено внесеня правицї що до заведеня першого і другого кола та плюральности в сільских громадах. Внесенє п. Стапіньского що до установленя проценту сільских мандатів в загальнім числї мандатів порішено поставити на повній комісиї виборчої реформи. Ухвалено натомісць внесенє ґр. Стадніцкого, візвати всї соймові клюби, щоби подали число жаданих ними мандатів ними заступлених. Вкінци принято до відома заяву Русинів, людовців і соймової лївицї в справі домаганя полагодженя соймової реформи виборчої на найблизшій соймовій сесиї.

— **Археольоґічні знахідки.** В Севастополї сими днями підчас розкопок колишнього некрополя викрито саркофаґ римскої доби, багато, здебільшого зітлїлих кістяків, деревляних домовин, силу усяких дрібниць: золотих сережок, перстенїв, намиста, чарок, скляних бальзамарий, золотих і срібних монет. Все знайдене має наукову вартість і через те дуже зацікавило археольоґів.

— **З поля маневрів.** Львівский X. корпус скінчив в суботу о 9. год. рано осїнні маневри. Того самого дня і в недїлю поїзд за поїздом розвозив войско до ґарнїзонових міст, так що нинїшного понедїлка всї жовнїри находять ся у своїх касарнях, а резерва відійшла до дому. Маневри відбували ся по обох сторонах річки Нараївки і ведучого здовж неї зелїзничого шляху Галич Підвисоке. Сї сторони бачили вже нераз військові маневри, бо тамошний терен з рівнинами, лїсами і горбами, які виглядають немов справдїшні гори, вельми надає ся на військові вправи на лад воєнний. Сегорічні маневри X. корпуса були о кілька днів довші як що року, бо они мали заступити відкликані цїсарскі маневри. Тому — як говорять резервісти, непривичні впрочім до довгих походів і до більших трудів — сегорічні маневри були далеко тяжші в цїли випробованя витривалости вояків. Останні дві доби маневрів випружено всї сили і енерґію обох маневруючих сторін, з яких одна вдавала ворога, а друга боронила переходу через зелїзничий шлях Галич-Підвисоке. Важну ролю на маневрах відограли скорострільні карабіни. В разї правдивої війни було би се страшно убийче оружє, яке перевисшило би армати з ґранатами і шрапнелями. Один машиновий карабін уставлений на догіднім підвисшенім місци, схований за корчами або закритий галузями змітав би як косою цїлі колюмни неприятеля. Треба знати, що машиновий карабін дає коло 200 стрілів на мінуту. Обслугує єго двох жовнїрів в той спосіб, що один наставляє раз враз пояс з патронами, а другий доглядає цїли, справляючи карабін на бажану цїль. Як струя води зі сикавки, так струя куль вилїтає зі скорострільного карабіна. Наслїдки такої струї куль в рядах неприятеля можна собі уявити. Вертаючи до сегорічного терену маневрів X. корпуса треба замітити, що при доволї доскульній спецї вояки відчували недостаток води, а місцеве населенє, яке освоєне є вже з віком, котре там часто загощує з маневрами і полишає по собі мимовільно видні слїди полевих шкід, не дбає про те, щоби перетягаючим через село віддїлам, поставити під руку коновки або які инші посудини з водою, щоби жовнїри могли покріпити ся. Під тим зглядом мазури в західній Галичинї є далеко гостиннїйші, а також коли тому два роки були маневри в північній, рускій частинї Буковини, то по селах не лише підставлювано перемашеровуючим жовнїрам коновки з водою, але роздавано їм даром цїлими мішками ріжної садовини. Буковиньскі селяни тямили, що між тими вояками є їх сини і рідні, яким належить осолодити їх труди, і бачили, що поки маневри будуть відбувати ся, то маневруючі війска мусять часом зробити в поли шкоду, бо стернями і межами не все можуть ходити.

— **Середники против холєри.** Славний професор Мечнїков сказав, коли єго спитали ся, як стеречи ся перед холєрою: „Холєра! Я навіть не розумію, чому нею займають ся; єсть се хороба, котру дістає ся тоді, коли хоче ся“. Через те хотів сказати Мечнїков, як легко оберечи ся перед тою страшною хоробою, коли тілько уживає ся зовсїм простих середників. Тими середниками мають бути: питє лише переваренoї води і їдженє леґумін і овочів. Сї леґуміни і овочі однак повинно ся кинути до води огрітої до + 100° Цº Лїкарі Верран в Іспанії, а Гафкіне в Індиї вщіплювали людям ще здоровим протихолєрне серум професора Коха винайдене в р. 1883. Хто знає, що лучше помагає: чи вприскуванє Коха, чи вистарчає здержувати ся від тяжкостравної поживи?

— **Огні.** З Галича доносять нам, що звідтам видно було сеї ночи (з недїлї на понедїлок) дві великі луни. Одна луна показала ся коло 7. год. вечером над Болшівцями і по годинї стемнїла, але видко, що пожару зовсїм не пригашено, коли около 9. год. в тім самім місци зачервонїлась ще більша луна і видно єї було до півночи. Чи то горіло в самих Болшівцях чи в якім сусїднім селї, не знати. Рівночасно, бо о 10. год. в ночи появила ся грізна луна і полумінь в недалекім від Галича селї Медусї. Як видно було, згорів лише один будинок, бо до години огонь потах і кроваве небо почорнїло. Два пожари рівночасно в сусїдних місцевостях, і взагалї часто, майже що ночи, бачені луни в тих сторонах вказують, що селяни не заховують належної обережности з огнем. А пожари є тепер тим грізнїйші, що стодоли повні збіжа, мало коли обезпеченого, а до того посуха в тих сторонах Поділя і вітри сприяють розширеню пожарів. Також не по всїх селах є сикавки і пожарні сторожи. Товариства обезпечень сего року потерпіли — як дізнаємо ся — далеко більші страти, чим давнїйшими роками. Сумне се, та на жаль правдиве.

— **Чи можна в Німеччинї грати ще ролю фалшивого капітана?** Виведенє в поле і наслїдком того осьмішенє військових німецких кругів та військової карности перед лицем цїлої Европи шевцем з Кепенїк, що відограв свого часу ролю капітана, зробила ті круги так обережними, що не вірять уже не то фалшивим капітанам, але навіть дїйсним полковникам. І так зайшов в Баварії такий сьмішний случай. Недавно іменовано там нового полковника і він мав удати ся до місцевости, де стояв полк, до котрого єго приназначено. В означенім дни, в котрім заповів свій приїзд, явив ся він в касарнї, де стояв єго полк. На брамі держав службу фельдфебель. На своє нещастє полковник виглядав дуже нужденно. Був се маленький присадкуватий чоловічок, якому військовий мундур був дуже не до лиця. Се і стало ся причиною непорозуміня межи ним а фельдфеблем таки на самім вступі. Помежи ними вивязала ся така розмова:

Полковник до фельдфебля: Заведіть мене до пана підполковника, бо хочу з ним поговорити.

Фельдфебель: Ов?! А то що ви хочете від пана підполковника?

Полковник: Хочу відібрати від него службу, бо я новоіменований полковником сего полку.

Фельдфебель глянув з погордою на малого чоловічка, свого шефа і каже: Ну! ну! говоріть собі кому иншому такі небилицї, але не менї. Вже ми мали капітана з Кепенїк, а тепер приходить полковник... Як би я вас пустив, то ще готов зголосити ся який ґенерал...

Полковник: Алеж я дїйсний полковник і можу вам показати свої папери.

Фельдфебель: Підроблені...

Полковник: Алеж нї.

Фельдфебель уже зі злостию: Як менї будеш ту ще що говорити, то кажу тебе зараз увязнити.

А що фельдфебель зробив таку міну, котра вказувала, що єго слова не сказані на вітер, то полковникови не оставало нїчо иншого, як зре-

зиґнувати покищо з можливости бачити ся з підполковником, та чекати пригіднійшої хвилї, коли би міг побачити ся з підполковником і обняти команду. З приміру однак капітана з Кепенік і того случаю з полковником показує ся, що чи то з сеї, чи з тої сторони, то все се таки осьмішують ся.

— **Як богацтво робить нещасливим?** Американьскі часописи описують з острахом вид, який представляє ся очам мешканців околиці Бар-Гарбур. Отже кождого рана можна побачити мамку, що везе на прехід дитину в сталевій колисці щільно замкненій на колодки, до яких ключі має лише мамка. В певнім віддаленю за колискою поступають детективи. Поза детективами ідуть знова 30 слуг і 50 офіциялїстів, щоби охоронити дитину перед можливим пірванєм. Ся нещаслива дитина є сином Вельша Молеана з Цінціннати, властителя поверх 500 міліонів долярів. Понеже дитину хотіли уже раз пірвати і тілько посредством револьвера удало ся напастників відогнати, то від того часу батько зарядив такі міри обережности. Ну і щож? Чи не є щасливша дитина бідака, що має свободу і сьвіжий воздух, єсли має тілько щонебудь зїсти і де не будь переспати ся?

— **Торговля яйцями.** Предмет щоденної потреби богатого і бідного, легковажений продуцентом і консументом, яйце, становить нинї предмет великої торговлї і є одиноким товаром, який не знає надпродукциї. В Німеччинї і Данії продаж яєць вже упорядкована, дає великі користи і впливає на розвій годівлї дробу. У нас кожда крамниця, кожда спілка повинна орґанїзувати збиранє яєць і відставу до міст, до гуртових складів, які надвижку висилати муть за межі краю. Орґанїзуючи продаж яєць, треба поперед обдумати місця збиранья їх; кожде таке місце віддільно повинно висилати. Збираючий веде рахунки, в яких кождий спільник має своє конто. Яйця пукнені і за малі не принимають ся. Виплата що місяць на місци по потрученю коштів і збитих яєць. За яйця зі спілки платять купції звичайно 10—12% більше як на торзі, бо мають певність, що сьвіжі. Условини відстави яєць слїдуючі: 1) всї яйця, які членови збувають, доставляє ся до спілки; 2) купованих від других яєць не приймає ся, достава відбуває ся на кошт члена; 3) яйця мусять бути чисті і доставлені два рази в тиждень, віддаючий старі або зіпсуті яйця платить подвійну єго вартість за кару; як се повторить ся, зістає вичеркнений з членів; яйця виймає ся що день з гнїзда, до якого кладе ся порцеляноне яйце яко принуку; 4) ціна за яйця плачена пристосовує ся до торгу; 5) кождого десятого дня місяця наступає рахунок і виплата; 6) яйця на покладки можна теж куповати; 7) всї яйця мають на собі стемпель члена, присланий враз з книжочкою рахунковою з спілки або гуртового складу; 8) матерял до пакованя яєць приготовлює гуртовий склад. Принятий до спілки дістає стемпель і книжочку рахункову; стемпель є ґумовий і має на собі знак спілки і число члена. Після него можна завсїгди знати, хто дав зле яйце. Щоб яйця були чисті, мусить бути порядок в гнїзді. Яєць обмивати не можна. При злім опакованю яєць тратить ся 5% посилки, при добрім 1%. До пакованя в бочках найлучша січка в половині з сїна і соломи. Ужиавуть до пакованя теж триня; кождий матерыял мусить бути однак дуже сухий. Продаж відбуває ся на штуки або вагу. Пересїчний господар може заробити 25 К річно; на 100 членів в однїм селї випалоб 2500 К. Яйця переглядає ся через специяльну лямпу, котра докладно викаже, чи яйце сьвіже, чи старе, зіпсуте. Лямпа така не дорога і кождий бляхар єї зробить. Чим більша достава, тим кошти менші; пересїчно 1 сот. від 20 яєць. Яйце з проміром 41 мм. важить пересїчно 55 ґр. В Данії на 100 курок завязує ся осібна спілка. Член платить 56 сот. вкладки. Курники мусять бути ясні, підлога цементова, торф на підстилку. На 1 курку треба 0.19 кв. м. місця. Статистика доказала, що орґанїзация продажи і закупна яєць дає богатство, яке забирають до тепер у нас вандруючі крамарі.

Оповістки.

— **Іменованє.** Війсковим капеляном став іменований о. Олександер Ковальский.

— **Устні іспити зрілости** в учительских семінариях мужеских зачнуть ся: в Коросні 26. вересня, у Львові 30. вересня, в Самборі 19. вересня, в Станїславові 3. жовтня, в Тернополі 3. жовтня, а в Заліщиках 10. жовтня; в женьских семінариях: у Львові 13. вересня, в Перемишлї 19. вер., а в семінариї п. Стшалковскої у Львові 19. вересня.

— **В промисловій школї** у Львові зачинає ся шкільний рік дня 20 вересня, а вписи будуть відбувати ся в днях 16. і 17. вересня рано і по полудни.

— **З Бучача.** Перші загальні збори бучацкої філїї Тов а »Жіноча Громада« у Львові відбудуть ся в Бучачи в суботу дня 17. л. вересня с. р. в салї „Руської Бесїди“ о 3. год. в полудня. Порядок дневний: 1) Отворенє зборів. 2) Вибір президиї зборів. 3) Поясненє статута. 4) Вибір видїлу: а) предсїдательки, б) заступниці предсїдательки, в) шістьох видїлових, г) трох заступниць видїлових. 5) Вибір комісиї контрольної. 6) Означенє висоти членьскої вкладки. 7) Справа поміщеня Товариства. 8) Внески. — Запрошеня розіслано а Комітет основательок є певний того, що все руско-українське жіноцтво бучацкого повіта явить ся на сих зборах чисельно і що кожда з тих жінок вступить в члени сего Товариства, якого потребу відчуваємо не від нинї, єсли хо дить о видніщі успіхи народної роботи в нашій стороні. Бучач 7. вересня 1910. За комітет основательок: *Ольга Маслякова, Ольга Добряньска.*

Посмертні † оповістки.

—† **Мелетий Боберский**, студент III. р. богословія і питомець дух. семінариї у Львові, упокоїв ся в 22. р. житя дня 10. с. м. у Львові по довгій і тяжкій недузї. Покійник перед роком ґімнастикуючись, так тяжко потовк ся, що не піднїс ся вже з постелї. В. є. п.!

Телеґрами

з дня 12. вересня.

Канеа. Венїзельос повідомив консулів, що зложив провід тимчасового правительства на Креті і мандат до кретийскої палати послів.

Відень. Sonn-й Montags Zeitung доносить, що ґр. Куен на послуханю буде просити цїсаря о скорше скликанє делеґациї, а се межи 6. а 10. жовтня.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	10·05
Кракова	7·27	10·10	1·15 Б	8·40	2·30
Тарнова	—	—	1·05	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·05	5·53	9·30
Черновець	—	—	—	6·35	12.20
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.21	—	—	—
Ходорова	5·15 Г				
Стрия	7·28	11·45	4·25	7·41	11·02
Стрия				10·19Д	
Самбора	8·00	9·58	2·00		9·00
Рави рускої	7·32	12·00	—	8·00	—
Яворова	8·15	—	5·00	—	—
Брухович	7·32	1·05 Л	1·[illegible]3 З	8·00	9·25 З
Брухович	7·49 К	1·20	4·10 З	3·26К	—
Підгаєць	—	11·15	—	—	
Винник		—			12·10
Янова	8·15	1·10 К	5·00	9·26 К	10·07К
Любіня	8·00	9·38	2·00	9·00	11·40Р
На Підзамче з:					
Підволочиск	7·01	11·40	2·00	5·17	10·13
Бродів	7·01	—	2·00	5·17	10·12
Підгаєць	—	10·54	—	9·44	—
Винник	7·26	—	—	6·29	11,55А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10·[illegible]3	—	9·28	—
Винник	7·10		—	6·13	11·39А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·55	8·25	3·15	6·55	11.15
Кракова	6·04	8.40	3·55	7·45	12·40
Кракова	—	—	2·45	6·04	—
Мшани	—	—	3·[illegible]0	5·41	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	8·10	11·10
Черновець	6·10	9·[illegible]5	—	—	10·35
Черновець	—	9·10	2·23	—	2·[illegible]6
Станиславова	—		2·52	—	—
Коломиї	—	—	—	5·59	—
Ходорова	—	—	—	8·23 В	—
Стрия	7·[illegible]0	10·15	1·45	6·50	11·25
Самбора	8·00	9·05	3·[illegible]0	—	10·40
Рави рускої	7·34		2·30	7·10	11·35 З
Яворова	8·20		—	6·30	—
Брухович	6·13	10·0[illegible] Л	2·35 З	8·38 З	11·35 З
Брухович	7·34	12·25 З	4·24 З	7·10	
Підгаєць	5·58			6·16	
Янова	8·20	10·20К	1·35 Н	3·[illegible]5	6·39 К
Любіня	6·[illegible]0	9·05	2·15 Р	3·40	10·40
З Підзамча о:					
Підволочиск	6·35	11·00	2·31	8·33	11·32
Бродів	6·35	11·00	2·31	8·33	—
Підгаєць	6·12		—	6·30	—
Винник			1·30		11·35А
З Личакова до:					
Підгаєць	6·31			6·50	
Винник			1·49		10·54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим другом. — *) Лише в неділї.

А = лише в середи і суботи. — Б = від 1/6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою неділею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділї і сьвяті обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділї і рим.-кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8. щоденно — Н = від 1/5. до 11/9. в неділї і рим. кат сьвята. — Р = від 15/5. до 11/9. в неділї і рим. кат сьвята.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук**.

З друкарні В. А. Шийковського.